

Overvannsgebyr – en god idé, men hvordan få det til i praksis?

Norske kommuner og deres innbyggere står overfor store utfordringer med overvannshåndtering. Et endret klima med mer intense nedbørshendelser gir store skader på infrastruktur og eiendommer, og øker derfor behovet for tryggere bortledning av overvann. Løsningene finnes først og fremst på overflaten, men tiltakene må også gjøres på de eksisterende ledningene. I dag er det imidlertid et tydelig skille i finansieringen: Tiltak på ledningsnettets dekkes gjennom VA-gebyret, mens tiltak på overflaten må konkurrere med alle andre kommunale tjenester om midler fra de frie inntektene. I forlengelsen av NOU-en om overvann fra 2015, samt stortingsmeldingene om klimatilpasning (Meld. St. 26, 2022-2023) og flom og skred (Meld. St. 27, 2023-2024), foreslår Miljødirektoratet nå å gi kommunene hjemmel til å innføre et eget overvannsgebyr. Forslaget er også basert på erfaringer fra andre land som har innført liknende gebyrer, og dette er beskrevet i [høringsnotatet](#).

Intensjonen bak et slikt gebyr er god. Det vil ikke bare gi en mer rettferdig finansiering av overvannstiltak – i tråd med prinsippet om at forurenser betaler – men også legge til rette for at tiltak på overflaten og i avløpsnettets kan vurderes i sammenheng (og konkurrere på kost-nytte). Samtidig reiser forslaget flere spørsmål som forhåpentligvis vil skape debatt.

Kommuner som ønsker å innføre gebyret må blant annet utarbeide en plan for lønnsom og kostnadseffektiv håndtering av overvann (forslag §16A-3 Plan for overvannshåndtering). Selv om denne lederen ikke er et formelt høringsinnspill, er det grunn til å peke på kunnskapsgapet mellom dagens kompetanse og forventninger om innholdet i en slik plan. Høringsnotatet legger til grunn at kommunene skal identifisere risikoaksept, kost-nytte og tilleggsverdier ved overvannsanlegg. Ambisjonsnivået er høyt, og basert på både politiske beslutninger og kunnskap vi i dag ikke har fullt ut. Det vil derfor være behov for god og konkret veiledning med anbefalt metodikk for å hjelpe kommunene med å lage overvannsplaner for lønnsom og kostnadseffektiv overvannshåndtering. I dag har kommuner (i varierende grad) kartlagt områder som potensielt kan være sårbare for flom ved ekstremnedbør, og veien frem til vurderinger av kost-nytte og tilleggsverdier virker å ligge et godt stykke frem i tid. Selv om det ikke er antydning i høringsforslaget, må vi derfor håpe på at dette følges opp av solid veiledningsmateriale, slik at dette ikke ender som en meningsløs lek med tall.

Redaksjonskomiteen